

Bůh - prostor a čas

Již odedávna se stalo tradicí umísťovat v představách bohy kamsi nahoru, snad mezi hvězdy nebo i nad ně. I staří Izraelci tím byli ovlivněni, snad i proto, že útočiště nejčastěji hledali také „nahore“ (zatímco „dole“ byli oni a ještě hlouběji šeól, moře). Dodnes jsou theologové, kteří vztah k Bohu chápou jako vertikálu, zatímco vztahy ke skutečnostem tohoto světa (stvořeného) chápou jako horizontální. Je dost pozoruhodné, jak málo byl promyšlen vztah mezi Stvořitelem a stvořením z hlediska časového; nejčastěji zůstávalo při vztahu příčinném, tedy de facto nitrosvětém. Pro Aristotela se jediný „bůh“ stal „první příčinou“, takže všechny další následky předcházel jako „to nejstarší“, „to nejdávnější“ a tedy „nejminulejší“ (nejvíc minulé). A přece leccos ji odedávna napovídalo, že časově Bůh-Stvořitel musí časově předcházet všemu „novému“, a že tedy s „novým“ musí být i velmi těsně spojován, a to ne tak, že by byl zdrojem všeho nového již „od samého počátku“, nýbrž naopak vždycky znovu a nově. To je však možné jen tak, že jeho místo v čase nemůže být a není v daleké praminulosti, nýbrž naopak ve stále přicházející budoucnosti.

(Praha, 041224-1.)